

Wymagania edukacyjne z Wiedzy o Społeczeństwie dla klasy trzeciej gimnazjum do programu „Dziś i jutro”

Sprawdzanie osiągnięć ucznia:

1. Odpowiedzi ustne- prasówki
2. Kartkówki
3. Prace pisemne (referaty i inne prace domowe)
4. Sprawdziany obejmujące większe partie materiału.
5. Praca na lekcji - aktywność.

Kryteria ocen:

1. Jeżeli uczeń umie odpowiedzieć na ponad połowę (minimum 50%) zagadnień zawartych w wymaganiach podstawowych otrzymuje ocenę dopuszczającą.
2. Jeżeli uczeń umie odpowiedzieć na większość (ponad 80%) zagadnień zawartych w wymaganiach podstawowych otrzymuje ocenę dostateczną.
3. Jeżeli uczeń umie odpowiedzieć na ponad połowę (minimum 50%) zagadnień zawartych w wymaganiach ponadpodstawowych otrzymuje ocenę dobrą.
4. Jeżeli uczeń umie odpowiedzieć na większość (ponad 80%) zagadnień zawartych w wymaganiach ponadpodstawowych otrzymuje ocenę bardzo dobrą.
5. Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który oprócz zagadnień wymienionych w wymaganiach podstawowych i ponadpodstawowych, zna zagadnienia wykraczające poza podstawę programową, bierze udział w konkursach i projektach przedmiotowych i osiąga w nich znaczące sukcesy .

Temat lekcji	Wymagania podstawowe Uczeń:	Wymagania ponadpodstawowe Uczeń:
1. Konstytucja	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia terminy: konstytucja, preambuła, trójpodział władzy, suwerenność narodu, państwo prawa, decentralizacja władzy • wymienia podstawowe prawa obywatelskie Polaków • określa obowiązki obywatelskie Polaków • odszukuje w Konstytucji III RP rozdziały, w których zawarte są podstawowe zasady ustroju oraz wolności, prawa i obowiązki obywateli • na podstawie tekstu źródłowego podaje prawa dzieci zapisane w Konstytucji III RP 	<ul style="list-style-type: none"> • uzasadnia znaczenie nadrzędności Konstytucji nad innymi aktami prawnymi • wyjaśnia znaczenie praw i obowiązków wynikających z Konstytucji III RP • wymienia przykłady sytuacji, w których doszło do naruszenia praw obywateli • interpretuje wybrane fragmenty Konstytucji III RP
2. Sejm i senat	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia terminy: immunitet, 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia genezę polskiego

	<p>próg wyborczy, Zgromadzenie Narodowe, inicjatywa ustawodawcza, ordynacja wyborcza, wotum zaufania, wotum nieufności</p> <ul style="list-style-type: none"> • omawia funkcjonowanie polskiego parlamentu • przedstawia kwestie związane z zasadami wyborczymi • tłumaczy, na czym polega proces ustawodawczy • wylicza uprawnienia sejmu i senatu w Polsce • opisuje rolę parlamentu w koncepcji trójpodziału władzy • określa funkcje sejmu i senatu • wymienia warunki, które musi spełnić kandydat na posła lub senatora • charakteryzuje poszczególne etapy procesu ustawodawczego 	<p>parlamentaryzmu</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia podmioty, którym przysługuje inicjatywa ustawodawcza • opisuje, na czym polega praca parlamentarzysty • ocenia pracę wybranego parlamentarzysty • odszukuje w źródłach dodatkowe informacje na temat regulaminu pracy sejmu i senatu • określa rolę Prezydenta RP i Trybunału Konstytucyjnego w procesie ustawodawczym • aktywnie uczestniczy w symulacji procesu ustawodawczego • interpretuje wybrane fragmenty Konstytucji III RP
3. Rząd i prezydent	<ul style="list-style-type: none"> • opisuje rolę władzy wykonawczej w koncepcji trójpodziału władzy • wymienia podstawowe kompetencje Prezydenta RP i Rady Ministrów • przedstawia procedury wyboru Prezydenta RP i Rady Ministrów • podaje imię i nazwisko obecnego Prezydenta RP oraz aktualnego prezesa Rady Ministrów 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia terminy: dymisja, Rada Gabinetowa, kontrasygnata, ratyfikacja • wymienia imiona i nazwiska wszystkich prezydentów Polski po 1989 r. • opisuje procedury odwołania Prezydenta RP i Rady Ministrów • porównuje kompetencje Prezydenta RP z uprawnieniami prezesa Rady Ministrów • ocenia pracę obecnego Prezydenta RP oraz aktualnych członków Rady Ministrów • interpretuje wybrane fragmenty Konstytucji III RP
4. Władza sądownicza	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia terminy: prawo, adwokat, radca prawny 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia kompetencje poszczególnych organów

	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje specyfikę władzy sędziowskiej w koncepcji trójpodziału władzy • wymienia rodzaje sądów i trybunałów w Polsce • opisuje rolę sędziego w sprawowaniu władzy sędziowskiej • tłumaczy, na czym polega zasada niezawisłości sędziów • uzasadnia konieczność niezawisłości władzy sędziowskiej • rozróżnia specyfikę pracy prokuratury i policji • na podstawie tekstu źródłowego określa wpływ władzy sędziowskiej na życie obywateli oraz jej rolę we współczesnym państwie demokratycznym 	<p>władzy sędziowskiej w Polsce</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, na czym polega zasada instancyjności sądów • ocenia działalność sądów, prokuratury i policji w Polsce • podaje nazwy instytucji, do których można się zwrócić w przypadku bycia świadkiem naruszenia prawa
5. Idziemy na wybory	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia terminy: legitymizacja władzy, ordynacja wyborcza • wymienia nazwy organów władzy, do których społeczeństwo wybiera swoich przedstawicieli • opisuje zasady demokratycznych wyborów • rozróżnia czynne i bierne prawo wyborcze 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia znaczenie udziału obywateli w wyborach • ocenia zasadność istnienia przymusu wyborczego • wskazuje korzyści i zagrożenia wynikające z częstego przeprowadzania referendum • wymienia zalety oraz wady proporcjonalnego i większościowego systemu liczenia głosów • uzasadnia konieczność obowiązywania zasad demokratycznych wyborów • opisuje procedury wyborcze do parlamentu • odszukuje informacje o wynikach wyborów i zasadach ich przeprowadzania
6. Partie polityczne	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia termin: partia polityczna • omawia funkcje partii politycznych 	<ul style="list-style-type: none"> • określa rolę partii politycznych we współczesnym świecie

	<ul style="list-style-type: none"> • określa typy systemów partyjnych • wymienia nazwy krajów, w których obowiązują poszczególne systemy partyjne • charakteryzuje typy partii politycznych • podaje nazwy partii politycznych istniejących w Polsce • na podstawie tekstu źródłowego wskazuje cechy ideologii konserwatywnej 	<ul style="list-style-type: none"> • opisuje procedury zakładania partii i podstawy jej działania • wskazuje zalety i wady poszczególnych typów systemów partyjnych • charakteryzuje polską scenę polityczną • odszukuje informacje o programach partii politycznych istniejących w Polsce • na podstawie tekstu źródłowego omawia tezę o częstej niejednoznaczności podziału na lewicę i prawicę w Polsce
7. Mass media i opinia publiczna	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia terminy: opinia publiczna, mass media, cenzura, „czwarta władza” • opisuje funkcje mass mediów 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia nazwy ośrodków badania opinii publicznej • podaje sposoby przeprowadzania badań opinii publicznej • wyjaśnia wpływ mass mediów oraz opinii publicznej na działalność władz i zachowania społeczne • korzysta z różnych źródeł informacji
8. Służba publiczna	<ul style="list-style-type: none"> • omawia strukturę administracji publicznej • wskazuje obowiązki urzędników służby cywilnej • wymienia prawa przysługujące obywatelom korzystającym z usług urzędów publicznych • na podstawie tekstu źródłowego określa najważniejsze zasady moralne i etyczne obowiązujące urzędników służby cywilnej 	<ul style="list-style-type: none"> • uzasadnia znaczenie apolityczności urzędników służby cywilnej • wskazuje różnice między pracownikami służby cywilnej a urzędnikami mianowanymi służby cywilnej • bierze udział w dyskusji na temat funkcjonowania idealnego urzędu
9. Władza centralna a samorząd terytorialny	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia termin: decentralizacja władzy • przedstawia ideę samorządności • opisuje założenia reformy 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia terminy: prawo lokalne, subwencja, Regionalna Izba

	<p>samorządu terytorialnego z 1999 r.</p> <ul style="list-style-type: none"> • tłumaczy, na czym polega zasada pomocniczości 	<p>Obrachunkowa</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia rodzaje samorządów w Polsce • rozróżnia zadania własne samorządu od zadań zleconych • omawia, kto i w jaki sposób nadzoruje samorząd terytorialny • uzasadnia konieczność sprawowania nadzoru nad samorządem terytorialnym • określa, jaką rolę odgrywają Samorządowe Kolegia Odwoławcze
10. Samorząd gminny	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia typy gmin • charakteryzuje specyfikę poszczególnych typów gmin • omawia różnice między uprawnieniami władzy wykonawczej a kompetencjami władzy uchwałodawczej w gminie • określa zadania władz gminnych • podaje przykłady spraw urzędowych, które można załatwić na poziomie gminy • wskazuje źródła gminnych dochodów i wydatków • wyjaśnia, w jaki sposób obywatele mogą wpływać na decyzje władz gminy 	<ul style="list-style-type: none"> • opisuje sposób wyboru kandydatów do władz gminnych • wskazuje miejsce urzędowania władz gminy, na której terenie mieszka • wymienia imiona i nazwiska osób pełniących najważniejsze funkcje w gminie (burmistrza lub prezydenta, przewodniczącego rady gminy bądź przewodniczącego rady miasta) • przedstawia własne propozycje inicjatyw, które można by finansować z dochodów gminnych • podaje przykładowe rozwiązania problemów zaistniałych w gminie • ocenia pracę władz swojej gminy
11. Samorząd powiatowy	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia typy powiatów • charakteryzuje specyfikę poszczególnych typów powiatów • omawia różnice między uprawnieniami władzy wykonawczej a kompetencjami władzy uchwałodawczej w 	<ul style="list-style-type: none"> • opisuje sposób wyboru kandydatów do władz powiatowych • wskazuje miejsce urzędowania władz powiatu, na którego terenie mieszka • wymienia imiona i nazwiska

	<p>powiecie</p> <ul style="list-style-type: none"> • określa zadania władz powiatowych • podaje przykłady spraw urzędowych, które można załatwić na poziomie powiatu • wskazuje źródła powiatowych dochodów i wydatków • na podstawie tekstu źródłowego przedstawia propozycje zmian, które warto byłoby wprowadzić w funkcjonowaniu powiatów 	<p>osób pełniących najważniejsze funkcje w powiecie (starosty, przewodniczącego rady powiatu)</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia własne propozycje inicjatyw, które można by finansować z dochodów powiatowych • podaje przykładowe rozwiązania problemów zaistniałych w powiecie • ocenia pracę władz swojego powiatu
12. Samorząd wojewódzki	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia różnice między uprawnieniami władzy wykonawczej a kompetencjami władzy uchwałodawczej w województwie • wyjaśnia, jaka jest rola wojewody • określa zadania samorządu wojewódzkiego • podaje przykłady spraw urzędowych, które można załatwić na poziomie województwa • wskazuje źródła wojewódzkich dochodów i wydatków • na podstawie tekstu źródłowego przedstawia główne problemy dotyczące współpracy między różnymi organami władzy samorządu wojewódzkiego 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia zmiany w podziale administracyjnym Polski, które zaszły od 1950 r. • opisuje sposób wyboru kandydatów do władz wojewódzkich • wskazuje miejsce urzędowania władz województwa, na którego terenie mieszka • wymienia imiona i nazwiska osób pełniących najważniejsze funkcje w województwie (wojewody, marszałka wojewódzkiego) • przedstawia własne propozycje inicjatyw, które można by finansować z dochodów wojewódzkich • podaje przykładowe rozwiązania problemów zaistniałych w województwie • ocenia pracę władz swojego województwa
13. Jak załatwić sprawę w urzędzie?	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia termin: Biuletyn Informacji Publicznej • wypełnia wybrane formularze urzędowe, np. wniosek o wydanie dowodu osobistego • odszukuje w różnych 	<ul style="list-style-type: none"> • podaje własne propozycje zmian w funkcjonowaniu urzędów • wskazuje lokalizację najważniejszych urzędów w miejscu swojego

		<p>(np. NATO)</p> <ul style="list-style-type: none"> • odszukuje informacje na temat wybranych organizacji międzynarodowych • wskazuje na mapie zasięg wybranych organizacji międzynarodowych
17. Organizacja Narodów Zjednoczonych	<ul style="list-style-type: none"> • podaje nazwy najważniejszych organów ONZ • wymienia najważniejsze organizacje wyspecjalizowane ONZ • omawia przyczyny utworzenia ONZ • określa założenia i cele tej organizacji • charakteryzuje działalność UNESCO i UNICEF 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia genezę ONZ • charakteryzuje poszczególne organy ONZ • ocenia skuteczność działań podejmowanych przez ONZ • lokalizuje na mapie miejsca misji pokojowych ONZ • uczestniczy w dyskusji na temat przyszłości i reformy ONZ
18. Konflikty międzynarodowe	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia terminy: migracja, terroryzm • charakteryzuje aktualne konflikty i wskazuje na mapie miejsca, w których do nich doszło • wymienia potencjalne skutki konfliktów zbrojnych i działań terrorystycznych 	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje różne formy migracji • tłumaczy, na czym polega uchodźstwo • odszukuje informacje na temat najważniejszych konfliktów zbrojnych na świecie • opisuje wybrane zamachy terrorystyczne w XXI w. • ocenia działalność terrorystyczną, uwzględniając zasady moralne, prawo oraz skuteczność działania
19. Problemy współczesnego świata	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia terminy: Trzeci Świat, pomoc humanitarna, globalizacja • charakteryzuje problemy współczesnego świata • wskazuje na mapie kraje bogatej Północy i biednego Południa 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia sposoby rozwiązywania problemów współczesnego świata • uzasadnia konieczność niesienia pomocy humanitarnej w wybranych rejonach świata • charakteryzuje działalność organizacji humanitarnych • opisuje różne wymiary globalizacji

		<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje pozytywne i negatywne strony globalizacji
20. Wybór szkoły i zawodu	<ul style="list-style-type: none"> • podaje umiejętności i predyspozycje osobiste niezbędne do wykonywania określonych zawodów • wskazuje własne predyspozycje zawodowe • wymienia rodzaje szkół w Polsce • omawia możliwości dalszego kształcenia • planuje własną ścieżkę edukacji i kariery zawodowej • na podstawie tekstu źródłowego wyjaśnia ideę zmian w polskim systemie kształcenia • na podstawie tekstu źródłowego przedstawia przyczyny funkcjonowania dotychczasowego systemu kształcenia na wybranych kierunkach 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia sposoby pozyskiwania informacji dotyczących dalszego kształcenia • uzasadnia dokonany przez siebie wybór dalszej ścieżki edukacyjnej i kariery zawodowej • wskazuje zalety i wady wykonywania określonych zawodów
21. Rynek pracy	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia terminy: rynek pracy, mobilność zawodowa, aktywność zawodowa, bezrobocie, bezrobotny, stopa bezrobocia • charakteryzuje potrzeby lokalnego rynku pracy • omawia działania instytucji wpływających na rynek pracy • wskazuje na mapie kierunki emigracji zarobkowej Polaków • podaje przyczyny emigracji zarobkowej Polaków • przedstawia korzyści i zagrożenia wynikające z istnienia emigracji zarobkowej • tłumaczy, na czym polega „drenaż mózgów” • wymienia zawody najbardziej poszukiwane na rynku pracy 	<ul style="list-style-type: none"> • określa stopę bezrobocia w powiecie, na którego terenie mieszka • wskazuje przyczyny i skutki bezrobocia • ocenia sposoby przeciwdziałania bezrobociu
22. Moja pierwsza	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje źródła informacji o ofertach pracy 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje korzyści wynikające

praca	<ul style="list-style-type: none"> • redaguje CV i list motywacyjny • umie odpowiednio się zachować w trakcie rozmowy kwalifikacyjnej 	<ul style="list-style-type: none"> ze zdobywania doświadczenia zawodowego w trakcie odbywania stażu • ocenia skuteczność różnych form poszukiwania pracy • odszukuje w internecie wzory CV i listu motywacyjnego
23. Pracownik i jego prawa	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia podstawowe prawa i obowiązki pracownika oraz pracodawcy • tłumaczy, na czym polega mobbing • na podstawie tekstu źródłowego określa obowiązki pracodawcy zatrudniającego osobę niepełnoletnią 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia zasady zatrudniania młodocianych • wyjaśnia wpływ związków zawodowych i Państwowej Inspekcji Pracy na warunki pracy • podaje nazwy instytucji, do których można zwrócić się o pomoc w przypadku łamania praw pracowniczych i mobbingu • opisuje rolę NSZZ „Solidarność” w walce o prawa pracownicze
24. Jak założyć własną firmę?	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia terminy: biznesplan, marketing • wymienia podstawowe procedury związane z założeniem firmy • określa rodzaje działalności gospodarczej 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia biznesplan dla własnej firmy • wymienia korzyści i zagrożenia związane z założeniem własnej firmy • charakteryzuje różne rodzaje działalności gospodarczej • omawia zasady marketingu i zarządzania
25. Etyka życia gospodarczego	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia terminy: norma moralna (etyczna), zaufanie publiczne • omawia rodzaje nieuczciwych praktyk • wymienia zawody zaufania publicznego • na podstawie tekstu źródłowego gromadzi argumenty do dyskusji na temat braku możliwości prawnego usankcjonowania zaufania 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia przyczyny nieuczciwych praktyk rynkowych • przedstawia rozwiązania, które mogłyby ograniczyć tzw. szarą strefę i nieetyczne zachowania w życiu gospodarczym • ocenia etyczność określonych działań w życiu gospodarczym • odszukuje informacje o kodeksach etyki zawodowej